

บันทึกท้ายพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ๒๕๕๘

ความเป็นมา

เนื่องจากภารกิจด้านการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคง การพิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ และการพัฒนาประเทศ เป็นภารกิจหลักของกระทรวงกลาโหม ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว กระทรวงกลาโหม จำเป็นต้องจัดให้มีกำลังพลที่พร้อมปฏิบัติหน้าที่ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณจึงไม่สามารถดำรงสถานภาพ กำลังรบไว้ในคราวเดียวกันเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องใช้การหมุนเวียนกำลัง ซึ่งการจัดระบบกำลังสำรองที่เข้มแข็งจะเป็นส่วนส่งเสริมให้การปฏิบัติหน้าที่ของกระทรวงกลาโหมมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้น จึงสมควร กำหนดให้มีระบบกำลังพลสำรอง โดยกำหนดประเภทบุคคลที่จะเป็นกำลังพลสำรอง การดำเนินการทั้งหลายเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรอง รวมถึงการกำหนดหน้าที่และสิทธิของกำลังพลสำรองในการเข้ารับราชการทหาร ให้ชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนาระบบกำลังพลสำรองอันจะทำให้การจัดเตรียมและการใช้กำลังพลสำรองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงได้ตราพระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ๒๕๕๘ ขึ้น โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ มีดังนี้

พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ๒๕๕๘

ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๑๒๗ ก วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๘ หน้า ๕

วันเริ่มใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

ผู้รักษาการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

เหตุผลในการประกาศใช้

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้มีกำลังพลสำรอง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม โดยกำหนดประเภทบุคคลที่จะเป็นกำลังพลสำรอง การดำเนินการทั้งหลายเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรอง รวมถึงการกำหนดหน้าที่และสิทธิของกำลังพลสำรองในการเข้ารับราชการทหารให้ชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนากิจการกำลังพลสำรองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติ

พระราชบัญญัติกำลังพลสำรอง พ.ศ. ๒๕๕๘ แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๕ หมวด และบทเฉพาะกาล มีบทบัญญัติทั้งสิ้น ๔๓ มาตรา สาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. บทนิยามศัพท์ (มาตรา ๓)

“กำลังพลสำรอง” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นกำลังสำรองประเภทหนึ่งตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม ที่มีการบรรจุในบัญชีบรรจุกำลังตามพระราชบัญญัตินี้

“กิจการกำลังพลสำรอง” หมายความว่า การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดเตรียมและการใช้กำลังพลสำรอง เช่น การบรรจุและการใช้กำลังพลสำรอง การผลิตกำลังพลสำรอง การฝึกศึกษากำลังพลสำรอง การควบคุมกำลังพลสำรอง และการเรียกกำลังพลสำรองหรือการเรียกระดมพล

“บัญชีบรรจุกำลัง” หมายความว่า บัญชีแสดงรายชื่อและตำแหน่งหน้าที่ตามอัตราการจัดของหน่วยทหาร

“หน่วยทหาร” หมายความว่า หน่วยทหารตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบราชการกระทรวงกลาโหม

“นายจ้าง” หมายความว่า นายจ้างตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

๒. กำหนดกรณีที่มีพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง กฎ ข้อบังคับ หรือระเบียบใดที่บัญญัติถึงสิทธิและหน้าที่ในการรับราชการทหาร ในการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม และในการระดมพลตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหารนั้น ให้หมายความถึงการรับราชการทหารของกำลังพลสำรองและการลาเพื่อปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย เว้นแต่ตามพระราชบัญญัตินี้จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น (มาตรา ๔)

๓. เนื้อหาของพระราชบัญญัติ

๓.๑ หมวด ๑ คณะกรรมการกำลังพลสำรอง

๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการกำลังพลสำรอง (มาตรา ๖)

๒) กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี (มาตรา ๗)

๓) กำหนดเหตุในการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิด้วยเหตุอย่างอื่น นอกจากพ้นตำแหน่งตามวาระ (มาตรา ๘)

๔) กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างหรือกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว เว้นแต่วาระที่เหลืออยู่ไม่ถึงเก้าสิบวันจะไม่แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนก็ได้ (มาตรา ๙)

๕) กำหนดให้ คกส. มีอำนาจหน้าที่เสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรองและการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวกับกำลังพลสำรอง กำหนดแนวทางการปฏิบัติ และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรอง เสนอแนะแผนการพัฒนากิจการกำลังพลสำรองและกำลังสำรองอื่น ๆ และเสนอแนะการกำหนดสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่กำลังพลสำรอง และนายจ้างที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนให้ลูกจ้างซึ่งเป็นกำลังพลสำรองเข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๑๐)

๖) กำหนดให้นำบทบัญญัติว่าด้วยคณะกรรมการที่มีอำนาจดำเนินการพิจารณาทางปกครองตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมาใช้บังคับแก่การประชุม คกส. โดยอนุโลม (มาตรา ๑๑)

๗) กำหนดให้ คกส. อาจขอให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานอื่นของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐส่งข้อมูลหรือเอกสารใด ๆ ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาหรืออาจให้บุคคลใด ๆ มาชี้แจงก็ได้ (มาตรา ๑๒)

๘) กำหนดให้กรมการสรรพกำลังกลาโหม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหมทำหน้าที่สำนักงานเลขานุการของ คกส. โดยมีอำนาจหน้าที่วางแผนและประสานการดำเนินการของ คกส. รวบรวมเอกสารข้อมูล ตลอดจนส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ในกิจการกำลังพลสำรองเป็นศูนย์กลางติดต่อประสานงานในการดำเนินงานทั้งปวง เกี่ยวกับกิจการกำลังพลสำรองและสิทธิประโยชน์ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่ คกส. มอบหมาย (มาตรา ๑๓)

๙) กำหนดให้ คกส. สามารถแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ คกส. มอบหมายได้ (มาตรา ๑๔)

๓.๒ หมวด ๒ กิจการกำลังสำรอง

๑) ส่วนที่ ๑ การเป็นกำลังพลสำรอง

(๑) กำหนดการรับบุคคลเข้าเป็นกำลังพลสำรองของกระทรวงกลาโหม (มาตรา ๑๕)

(๒) กำหนดการบรรจุรายชื่อกำลังพลสำรองในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยทหาร (มาตรา ๑๖)

(๓) กำหนดกรณีที่มีการบรรจุรายชื่อกำลังพลสำรองลงในบัญชีบรรจุกำลังของหน่วยทหารต่างไปจากสังกัดหน่วยทหารตามภูมิำเนาทหารให้หน่วยทหารที่กำลังพลสำรองมีรายชื่อบรรจุอยู่แจ้งการบรรจุรายชื่อของกำลังพลสำรองให้หน่วยทหารตามภูมิำเนาทหาร ซึ่งกำลังพลสำรองสังกัดอยู่ทราบด้วย (มาตรา ๑๗)

(๔) กำหนดให้กำลังพลสำรองสามารถแจ้งความประสงค์ขอเปลี่ยนการบรรจุกำลังของหน่วยทหารหนึ่งไปอีกหน่วยทหารหนึ่งได้ (มาตรา ๑๘)

(๕) กำหนดเหตุแห่งการพ้นจากการเป็นกำลังพลสำรอง (มาตรา ๑๙)

๒) ส่วนที่ ๒ หน้าที่กำลังพลสำรอง

(๑) กำหนดหน้าที่ของกำลังพลสำรอง (มาตรา ๒๐)

(๒) กำหนดให้การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อปฏิบัติราชการ หรือเพื่อทดลองความพร้อม ให้กระทำตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับ (มาตรา ๒๑)

(๓) กำหนดให้การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ ให้กระทำได้เพื่อเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการตรวจสอบสภาพ ตรวจสอบบัญชีเตรียมกำลังพลสำรอง และซักซ้อมระเบียบการเพื่อประโยชน์ในการเตรียมความพร้อมในการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อฝึกวิชาทหาร เพื่อปฏิบัติราชการ หรือเพื่อทดลองความพร้อม และในการระดมพล (มาตรา ๒๒)

(๔) กำหนดให้การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อฝึกวิชาทหาร ให้กระทำได้เพื่อเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการฝึก ศึกษา หรือทบทวนวิชาทหาร เพื่อให้ความรู้ความสามารถพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (มาตรา ๒๓)

(๕) กำหนดให้การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อปฏิบัติราชการทหารให้กระทำได้ในกรณีจำเป็นเพื่อเรียกกำลังพลสำรองเข้าปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของกระทรวงกลาโหม ในการปฏิบัติภารกิจที่ต้องใช้ความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นการเฉพาะ หรือเพื่อปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาจากภัยพิบัติ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและต้องกระทำเป็นการชั่วคราวและเท่าที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติภารกิจตามที่มีคำสั่งเรียกเท่านั้น (มาตรา ๒๔)

(๖) กำหนดให้การเรียกกำลังพลสำรองเพื่อทดลองความพร้อมให้กระทำได้เพื่อเรียกกำลังพลสำรองเข้ารับการทดสอบแผนหรือเตรียมรับสถานการณ์ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามแผนที่กำหนด (มาตรา ๒๕)

(๗) กำหนดให้การระดมพลกระทำโดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและสามารถกระทำได้ในเวลาที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินหรือประกาศใช้กฎอัยการศึก หรือกรณีที่มีการรบหรือสงครามจนถึงขั้นต้องมีการระดมสรรพกำลังของชาติ (มาตรา ๒๖)

(๘) กำหนดให้กำลังพลสำรองตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ได้รับการยกเว้นการเรียกพลเพื่อตรวจสอบ เพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อทดลองความพร้อม และการระดมพลตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร และให้การดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้แทน (มาตรา ๒๗)

(๙) กำหนดให้กระทรวงกลาโหมมีอำนาจหน้าที่จัดเตรียม อำนาจการ และดำเนินการในกิจการกำลังพล (มาตรา ๒๘)

(๑๐) กำหนดให้กำลังพลสำรองที่ถูกเรียกเข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าไม่มาหรือมาแต่ไม่เข้ารับราชการทหาร หรือไม่อยู่นกว่าการรับราชการทหารแล้วเสร็จ ให้ถือว่ากำลังพลสำรองนั้นหลีกเลี่ยงขัดขืนไม่เข้ารับราชการทหาร เว้นแต่จะมีเหตุตามที่กฎหมายกำหนดไว้ (มาตรา ๒๙)

(๑๑) กำหนดให้กระทรวงกลาโหมสามารถรับสมัครกำลังพลสำรองเพื่อทำหน้าที่ทหารเป็นการชั่วคราวได้ (มาตรา ๓๐)

๓) ส่วนที่ ๓ การแจ้ง

(๑) กำหนดให้การแจ้งการบรรจุรายชื่อกำลังพลสำรอง การเรียกกำลังพลสำรอง หรือการระดมพลต้องเป็นหนังสือแจ้งหรือคำสั่งเรียก (มาตรา ๓๑)

(๒) กำหนดการปิดหนังสือแจ้งหรือคำสั่งเรียก การบรรจุรายชื่อกำลังพลสำรอง การเรียกกำลังพลสำรอง หรือการระดมพล (มาตรา ๓๒)

(๓) กำหนดให้กำลังพลสำรองที่ประสงค์เปลี่ยนแปลงสถานที่ติดต่อให้แจ้งไปยังหน่วยทหารที่ตนมีรายชื่อบรรจุอยู่ (มาตรา ๓๓)

(๔) กำหนดให้กำลังพลสำรองที่ทำการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุลหรือแก้ไขเลขประจำตัวประชาชน ต้องแจ้งไปยังหน่วยทหารที่ตนมีรายชื่อบรรจุอยู่ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุลหรือแก้ไขเลขประจำตัวประชาชน (มาตรา ๓๔)

๓.๓ หมวด ๓ วินัย

กำหนดให้กำลังพลสำรองที่เข้ารับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ต้องอยู่ในวินัยทหารตามกฎหมายว่าด้วยวินัยทหาร (มาตรา ๓๕)

๓.๔ หมวด ๔ สิทธิประโยชน์

กำหนดให้กำลังพลสำรองมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าอาหาร ค่าพาหนะ ค่าเช่าที่พัก การรักษาพยาบาล และสิทธิประโยชน์อื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดและกระทรวงการคลังเห็นชอบ (มาตรา ๓๖)

๓.๕ หมวด ๕ บทกำหนดโทษ

๑) กำหนดโทษสำหรับกำลังพลสำรองที่หลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่มาหรือมาแต่ไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อตรวจสอบ และสำหรับกำลังพลสำรองที่หลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่มาหรือมาแต่ไม่เข้ารับราชการทหารในการเรียกกำลังพลสำรองเพื่อฝึกวิชาทหาร หรือเพื่อปฏิบัติราชการ หรือเพื่อทดลองความพร้อม หรือในการระดมพล (มาตรา ๓๗)

๒) กำหนดโทษกำลังพลสำรองที่หลีกเลี่ยงหรือขัดขืนไม่อยู่รับราชการทหารจนครบกำหนดเวลาตามที่กำหนดในคำสั่งเรียกโดยมิได้รับอนุญาต หรือไม่มาปฏิบัติราชการเมื่อพ้นกำหนดอนุญาตแล้ว มีความผิดฐานหนีราชการตามกฎหมายว่าด้วยอาญาทหาร (มาตรา ๓๘)

๓) กำหนดโทษสำหรับกำลังพลสำรองที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๔ (มาตรา ๓๙)

๔) กำหนดโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท สำหรับนายจ้างที่ไม่จ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างซึ่งเป็นกำลังพลสำรองในวันลา เพื่อรับราชการทหารตามพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา ๔๐)

๓.๖ บทเฉพาะกาล

กำหนดให้นักกฎกระทรวง กฎ ข้อบังคับ ระเบียบแบบแผน ประกาศ คำสั่ง หรือมติของสภากลาโหมในส่วนที่เกี่ยวกับการกำหนดให้ทหารกองเกินและทหารกองหนุนมีหน้าที่เข้ารับราชการทหารในการเรียกพลหรือระดมพล ที่ออกตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. ๒๔๙๗ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ มาใช้บังคับกับการรับราชการทหารของกำลังพลสำรองตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะมีการออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ หรือระเบียบตามพระราชบัญญัตินี้ขึ้นใช้บังคับ (มาตรา ๔๑)